

Passende beoordeling Schoonmansmolenweg 5 te Eerbeek

Toetsing in het kader van de Wet Natuurbescherming

G&G-rapport 2023-025

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Passende beoordeling Schoonmansmolenweg 5 te Eerbeek

Toetsing in het kader van de Wet Natuurbescherming

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-rapport 2023-025

Datum	27 maart 2023
Versie	v1

Gecontroleerd door: D. van der Goes

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G

2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35-A

1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Het plangebied.....	4
1.3	Leeswijzer	5
2	Methode	6
2.1	Habitattoets.....	6
2.2	Significantie.....	6
3	Projectbeschrijving	8
3.1	Huidige situatie	8
3.2	Werkzaamheden en plansituatie.....	8
3.3	Storende factoren.....	9
4	Passende beoordeling	10
4.1	Algemeen.....	10
4.2	Effectbeoordeling stikstofdepositie	10
4.2.1	Kritische depositie en achtergronddepositie	10
4.2.2	Effecten van depositie op het plangebied.....	11
5	Effectbeoordeling Natura 2000-gebied Veluwe	12
5.2	Beschrijving van de habitattypen	15
5.3.1	Lg14 Eiken- en beukenbossen van lemige zandgronden	18
5.3.2	Lg13 Bos van arme zandgronden	19
6	Samenvatting van de conclusies	25
6.1	Passende beoordeling	25
7	Aanbevolen en geraadpleegde literatuur	27
8	Bijlagen	29

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Qirion is van plan in 2023 een transformator-station uit te breiden aan de locatie aan de Schoonmansmolenweg 5 te Eerbeek.

Uit reeds uitgevoerde AERIUS-berekeningen blijkt dat sprake is van relevante tijdelijke neerslag van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde gebied betreft Natura 200-gebied Veluwe.

Onder de Wet Natuurbescherming (Wnb) valt soortbescherming en ook gebiedsbeschermende wet- en regelgeving, in het bijzonder die van de Natura 2000-gebieden en betreffende behoud van grootschalige houtopstanden (zie Bijlage 1.3). In dit geval is mogelijk sprake van significant negatieve effecten op een aantal in de omgeving van het project liggende Natura 2000-gebieden.

Natura 2000

Het plangebied ligt op 400 meter afstand van het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, Veluwe. Gezien de grote afstand en de uit te voeren werkzaamheden worden op voorhand geen directe negatieve gevolgen verwacht van de plannen zoals licht, geluid of optische verstoring. Er hoeft hiernaar geen nadere toetsing uitgevoerd te worden.

Het geplande project leidt tot verhoogde emissie van stikstof. Door Cirion en Van der Goes en Groot is een analyse uitgevoerd van de hierdoor veroorzaakte extra depositie van stikstof op gevoelige habitattypen in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Geconcludeerd kan worden dat het gasverbruik van het project leidt tot een depositie op Natura2000 gebied Veluwe. Om meer zicht te krijgen op de effecten van deze depositie op relevante habitattypen is door Van der Goes en Groot een onderzoek uitgevoerd.

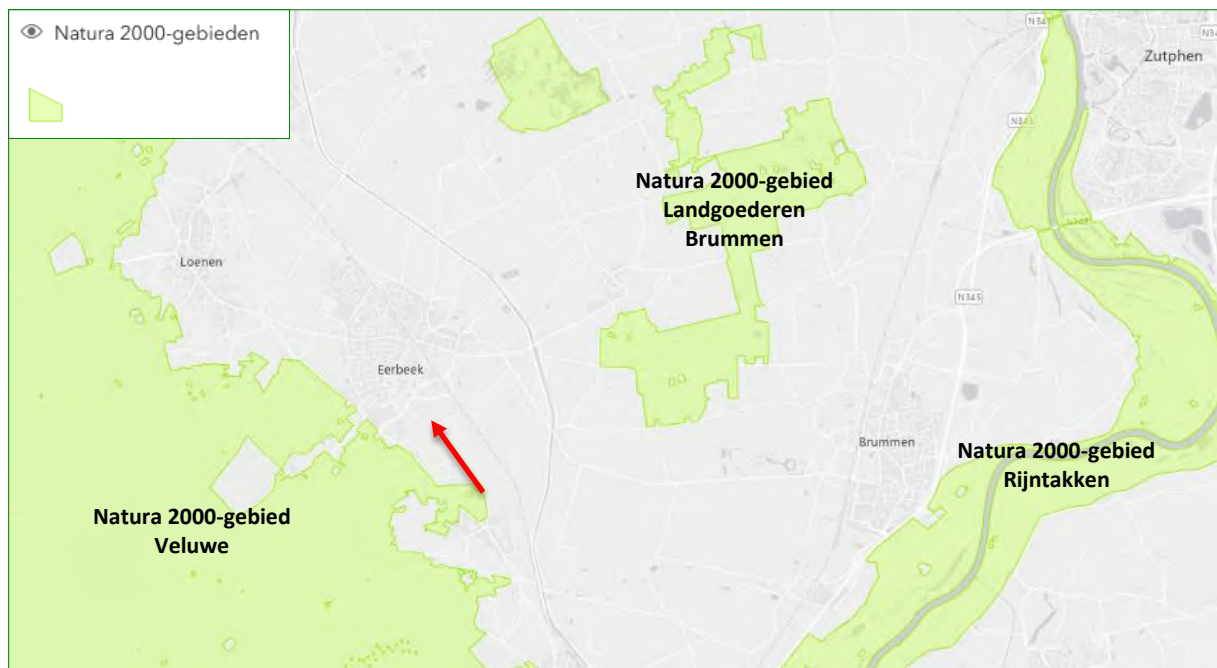
Conclusie

In dit rapport wordt daarom de volgende toets uitgevoerd:

- ♣ Passende beoordeling stikstof

1.2 Het plangebied

Het plangebied betreft stikstofgevoelige habitattypen en leefgebiedtypen in Natura2000 gebied Veluwe rondom de bron met verhoogde N-depositie als gevolg van het project. In de betreffende hoofdstukken wordt het plangebied nader omschreven.

Figuur 1.

Ligging van transformatorstation Schoonmansmolenweg (rode pijl) met de Natura 2000-gebieden daaromheen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt aangegeven hoe de toetsing is uitgevoerd. In hoofdstuk 3 wordt een beschrijving gegeven van het project dat getoetst moet worden.

De Passende Beoordeling staat beschreven in hoofdstuk 4. Eerst worden in §3.3 de bij het project optredende storende factoren genoemd. In §4.2 wordt aangegeven bij welke habitattypen negatieve effecten zouden kunnen optreden bij het uitvoeren van het project, waarna in hoofdstuk 5 de mogelijk optredende negatieve effecten worden beoordeeld.

Tenslotte worden in hoofdstuk 6 en 7 de conclusies op een rij gezet en wordt een literatuurlijst gepresenteerd.

In Bijlage 1 wordt aangegeven hoe de wetgeving rond Natura 2000-gebieden is ontstaan en wat deze wetgeving precies inhoudt. Tevens komt de bescherming van soorten aan de orde.

2 Methode

2.1 Habitattoets

Alhoewel in de wet het begrip 'habitattoets' niet voorkomt, wordt dit begrip in de praktijk veel gebruikt. De habitattoets dient om vast te stellen of, en zo ja, onder welke voorwaarden een nieuwe menselijke activiteit in en rondom een Natura 2000-gebied kan worden toegelaten.

Volgens de Wnb is het verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor, het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

De vergunningplicht is dus beperkt tot die projecten die, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen/projecten, significante gevolgen kunnen hebben voor de relevante natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. Het begrip 'natuurlijke kenmerken' moet worden gerelateerd aan de instandhoudings-doelstellingen voor het gebied: ze hebben te maken met de ecologische functies.

Wanneer op voorhand in een voortoets op basis van objectieve en navolgbare gegevens met zekerheid significante gevolgen zijn uitgesloten, dan geldt geen vergunningplicht.

Wanneer er wel kans is op een significant negatief effect van het project op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, is een passende beoordeling vereist.

De toetsing is uitgevoerd aan de hand van een veldbezoek op 16 februari, beschikbare literatuur, meest afkomstig van Natura2000 en het ministerie van EZ en uit de rekentool Aerius (habitattypen). De informatie uit de gebiedendatabase werd aangevuld met informatie uit het beheerplan dat leidend is bij het behalen van de gestelde instandhoudingsdoelstellingen. Ook werd gebruik gemaakt van de gebiedsanalyses van het betrokken Natura 2000-gebied en gegevens van relevante populaties van vogels afkomstig van Sovon.

Tevens zijn luchtfoto's en recente foto's van het plangebied bestudeerd.

2.2 Significantie

In het kader van deze toetsing is uitgegaan van de door het Steunpunt Natura 2000 in mei 2010 gepubliceerde 'Leidraad bepaling significantie'.

Er is sprake van een significant effect als er als gevolg van het project effecten zijn waardoor de instandhoudingsdoelstellingen op de lange termijn niet gerealiseerd kunnen worden. Onder effecten worden

verstaan verslechtering van habitats en kwaliteit leefgebied van soorten en verstoring van soorten.

Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort dan wel de kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, kan sprake zijn van significante gevolgen.

Deze bepalingen kunnen anders liggen indien de afname minder dan de minimum-oppervlakte van het habitatype (1 are) is (er is dan per definitie geen sprake van een meetbare afname) of wanneer het effect opgevangen kan worden in de natuurlijke fluctuaties, door de veerkracht van het gebied.

Verslechtering van habitattypen en het leefgebied van soorten treedt op wanneer in een bepaald gebied de door dit habitatype of leefgebied van soorten ingenomen oppervlak afneemt of wanneer de kwaliteit afneemt. Het gaat dan om de specifieke structuur, functies en staat van instandhouding van typische soorten. Daarmee is nog niet gezegd dat elke verslechtering leidt tot een significant effect.

Een significant effect op soorten kan optreden wanneer door het verstoring effect (of door het cumulatieve effect van dit en andere projecten) de instandhoudingsdoelstelling van een bepaalde populatie niet kan worden behaald.

Van meetbare sterfte veroorzaakt door een project ten opzichte van natuurlijke sterfte is pas sprake indien de extra sterfte meer dan 1% van de natuurlijke jaarlijkse sterfte is. Strikt tijdelijke effecten zijn ook niet significant.

3 Projectbeschrijving

In onderstaande paragrafen wordt een overzicht gegeven van de situatie die getoetst moet worden.

3.1 Huidige situatie

Het perceel waar het transformatorstation wordt uitgebreid is gelegen aan de Schoonmansmolenweg 5 te Eerbeek (zie Figuur 1). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft Natura 2000-gebied Veluwe en ligt op ruim 400 meter ten westen van de projectlocatie.

Figuur 1. Tekening van de geplande uitbreiding van het transformatorstation aan de Schoonmansmolenweg 5 te Eerbeek.

3.2 Werkzaamheden en plansituatie

Deze toets betreft alleen de tijdelijke bouwwerkzaamheden bij de plaatsing van het transformatorstation.

Planning

De uitbreiding van het transformatorstation zal volgens planning geplaatst worden in 2024 en 2025. Naar verwachting kan de plaatsing van het object in twee jaar gerealiseerd worden:

Bouwjaar 1: terreinwerk (niet elektrisch), hijsen dakplaten schakelhal en aanleg 10 kV kabel;

Bouwjaar 2: aanvoer, inhijzen en montage trafo en aanleg 150 kV kabel

Voor beide jaren is een berekening gemaakt van de depositie, waarbij het jaar met de grootste bijdrage (2024) als maatgevend is genomen.

Het gehele berekende oppervlakte in 2025 valt ook binnen het berekende oppervlakte van 2024.

Materieel

De materialen voor het transformatorstation zullen worden vervoerd met een vrachtwagen en middels klein gemotoriseerd materieel worden geplaatst op de daarvoor bestemde ruimte.

3.3 Storende factoren

Bij de plaatsing van het transformatorstation zullen in beperkte mate geluid en trillingen worden geproduceerd. Dit zal ook het geval zijn bij ingebruikname van de installatie.

Vanwege de aard van het project, plaatsing en aanwezigheid van een transformatorstation op 400 meter afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, is op voorhand al duidelijk dat behalve stikstofdepositie er geen andere relevante storende factoren kunnen optreden waarvan een eventuele negatieve invloed zou kunnen uitgaan op in de omgeving gelegen Natura 2000-gebieden.

Vanwege de uitkomsten van reeds uitgevoerde AERIUS-berekeningen wordt hier daarom direct verder gegaan met een Passende Beoordeling aangaande de daadwerkelijke invloed van stikstofdepositie op relevante leefgebiedtypen in het Natura 2000-gebied Veluwe.

4 Passende beoordeling

4.1 Algemeen

In artikel 2.7 lid 2 van de Wnb staat dat het verboden is om zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

In artikel 2.8 staat dat als een project significant negatieve gevolgen kan hebben, er een passende beoordeling gemaakt moet worden voordat een vergunning verleend kan worden.

Een passende beoordeling houdt in dat op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, de gevolgen van een plan of project, die op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in gevaar kunnen brengen, geïnventariseerd moeten worden.

4.2 Effectbeoordeling stikstofdepositie

In het volgende hoofdstuk wordt beschreven wat de gevolgen zijn voor de gevoelige of zeer gevoelige habitattypen (zie Tabel 1) en of het hierbij om significante gevolgen gaat.

Daar waar effecten worden beschreven, worden de gevolgen alleen beschreven voor die habitattypen die inderdaad op enige manier daarvan gevolgen zouden kunnen ondervinden (vgl. Tabel 1). De niet genoemde typen zijn wel degelijk meegenomen in de beoordeling of de effecten gevolgen daarvoor zouden kunnen hebben.

4.2.1 Kritische depositie en achtergronddepositie

Uit onderzoek naar atmosferische 'achtergrondemissie' van stikstof (ammoniak en stikstofoxiden) en zogenaamde 'kritische depositiewaarde' (KDW) van verschillende habitattypen is gebleken dat het grootste deel van de in Nederland aangewezen Natura 2000-gebieden meer dan verzadigd zijn met stikstof (TEAM NATUUR EN LANDBOUW VAN STICHTING NATUUR EN MILIEU, 2004). Met andere woorden: de hoeveelheid stikstof die per hectare in een groot deel van Nederland terecht komt is in veel gevallen meer dan de maximale hoeveelheid die veel beschermde habitattypen kunnen verdragen.

Figuur 1. Berekening van het aantal hexagonalen waarop depositie is berekend. Rechtsboven in beeld is de locatie te zien waar het transformatorstation wordt uitgebreid.

4.2.2 Effecten van depositie op het plangebied

De stikstofdepositie die is berekend komt neer op twee leefgebiedtypes. Een leefgebiedtype is niet direct beschermd, maar dient wel in stand gehouden te worden ten behoeve van de soorten waarvoor het leefgebied is aangewezen.

Tabel 1.
N-depositie op de relevante habitattypen (in mol/ha/jaar), KDW = Kritische Depositiewaarde.

Code	Leefgebiedtype	Hoogste project-bijdrage	Achtergrond-depositie	KDW
Lg13	Bos van arme zandgronden	0,01	1552-2011	1071
Lg14	Eiken- en beukenbossen van lemige zandgronden	0,01	1800	1429

5 Effectbeoordeling Natura 2000-gebied Veluwe

5.1 Beschrijving van het Natura 2000-gebied

De Veluwe is een groot en zeer waardevol natuurgebied. De uitgestrekte zandverstuivingen, heidevelden, bossen, vennen en beken zijn vanuit natuuroogpunt van internationaal belang. Natura 2000 gebied Veluwe (88.370 ha) is aangewezen als habitatrictlijn-gebied voor dertien habitattypen en drie habitatrictlijnsoorten. Het Aanwijzingsbesluit Veluwe noemt 19 habitattypen (of ecosystemen) die essentieel zijn voor de natuurlijke rijkdom van de Veluwe (zie Tabel 2). Deze lijst is uitgebreider dan de kernopgaven voor alle Natura 2000-gebieden op hogere zandgronden.

Habitattype	Habitatsubtype	Oppervlakte	Kwaliteit
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei		>	>
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen		=	=
H2330 - Zandverstuivingen		>	>
H3130 - Zwakgebufferde vennen		=	=
H3160 - Zure vennen		=	>
H3260A - Beken en rivieren met waterplanten	waterranonkels	>	>
H4010A - Vochtige heiden	hogere zandgronden	>	>
H4030 - Droge heiden		>	>
H5130 - Jeneverbesstruwelen		=	>
H6230* - Heischrale graslanden		>	>
H6410 - Blauwgraslanden		>	>
H7110B* - Actieve hoogvenen	heideveentjes	>	>
H7140A - Overgangs- en trilvenen	trilvenen	=	=
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen		>	>
H7230 - Kalkmoerassen		=	=
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst		>	>
H9190 - Oude eikenbossen		>	>
H91D0* - Hoogveenbossen		=	=
H91E0C* - Vochtige alluviale bossen	beekbegeleidende bossen	=	>

Tabel 2. Habitattypen waarvoor Natura 2000-gebied Veluwe is aangewezen. Bron natura2000.nl

Door de hoge ligging en de zandige bodem is de Veluwe een infiltratiegebied voor regenwater. Het regenwater infiltreert in de bodem en stroomt af naar de flanken van het gebied. Daar stroomt het water via beken, via moerassige laagten of door de ondergrond af naar de omgeving. Op lage plekken met ondoorlatende bodems (leem, ijzer, humus) zijn vennen ontstaan. Samengevat hebben we van doen met een grote voedselarme, waterdoorlatende zandophoging in de Rijndelta. Het natuurlijke landschap (zonder menselijke invloed) zou geheel bestaan uit loofbos met langs de flanken van de stuwwallen meer of minder beboste veengebieden. Het natuurlijke systeem van infiltratie en kwel langs de flanken is de sleutelfactor voor de natuurkwaliteit langs de randen van de Veluwe.

Als Natura 2000-gebied levert de Veluwe een bijdrage aan de biologische diversiteit en de instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie. In Nederland is de Veluwe hiertoe aangewezen om bij te dragen aan een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding van 19 habitattypen. Deze bijdrage is vastgelegd in de Natura 2000-doelen, die het behoud of de uitbreiding van verspreiding en oppervlakte en het behoud of de verbetering van de kwaliteit voor elk habitatype bepalen. De totale oppervlakte van de kwalificerende habitattypen op de Veluwe bedraagt 22.945 ha. Naast de betekenis van de Veluwe voor het in standhouden van diverse habitattypen is er een beperkte selectie aan soorten waarvoor de Veluwe buitengewoon belangrijk is. Het betreft 10 soorten van de Vogelrichtlijn en 7 soorten van de Habitatrichtlijn bijlage II (zie Tabel 3 en Tabel 4).

Soort	Aantal	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
<u>A072 - Wespandief</u>	100	=	=
<u>A224 - Nachtzwaluw</u>	610	=	=
<u>A229 - IJsvogel</u>	30	=	=
<u>A233 - Draaihals</u>	(her)vestiging	>	>
<u>A236 - Zwarte specht</u>	400	=	=
<u>A246 - Boomleeuwerik</u>	2400	=	=
<u>A255 - Duinpieper</u>	(her)vestiging	>	>
<u>A276 - Roodborsttapuit</u>	1100	=	=
<u>A277 - Tapuit</u>	100	>	>
<u>A338 - Grauwe klauwier</u>	40	>	>

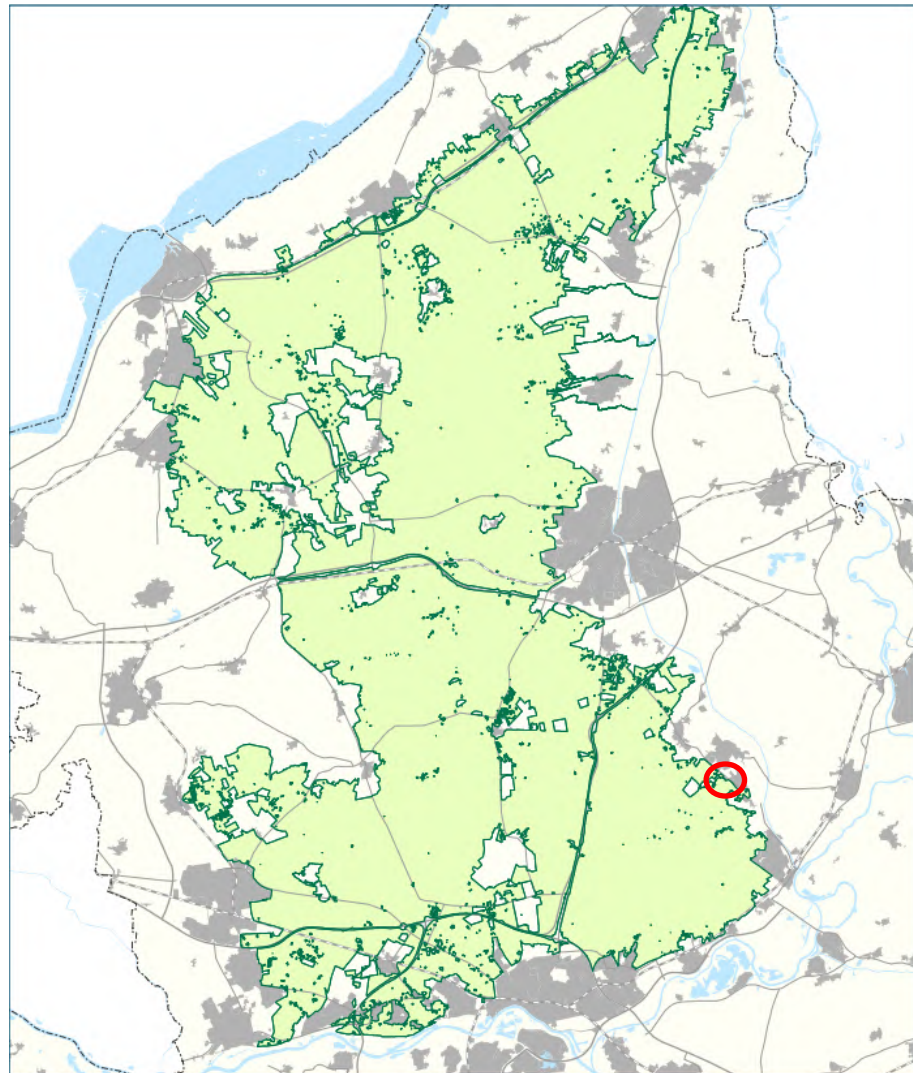
Tabel 3. Broedvogels aangewezen voor de Vogelrichtlijn

Soort	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
<u>H1042 - Gevlekte witsnuitlibel</u>	>	>	>
<u>H1083 - Vliegend hert</u>	>	>	>
<u>H1096 - Beekprik</u>	>	>	>
<u>H1163 - Rivierdonderpad</u>	>	>	=
<u>H1166 - Kamsalamander</u>	=	=	=
<u>H1318 - Meervleermuis</u>	=	=	=
<u>H1831 - Drijvende waterweegbree</u>	=	=	=

Tabel 4. Soorten aangewezen voor de Habitatrichtlijn

Van deze soorten dreigt de Duinpieper op korte termijn uit Nederland te verdwijnen en wordt daarom beschouwd als een Urgent bedreigde soort. De staat van instandhouding van 5 van de 10 vogelsoorten wordt als zeer ongunstig ingeschat. Alleen voor Boomleeuwerik, Nachtzwaluw en Roodborsttapuit is de ingeschatte staat van instandhouding gunstig. Ook voor de leefgebieden van de Vogel -en Habitatrichtlijnsoorten zijn Natura 2000-doelen vastgelegd.

Figuur 2.
omgrenzing van
Natura2000 gebied
Veluwe met ligging van
het plangebied (rood
omrand).

Aangezien de (maximale) depositie van de voorgenomen ontwikkeling zich slechts concentreert aan de rand van de Veluwe, wordt zeer specifiek dit deelgebied in kaart gebracht.

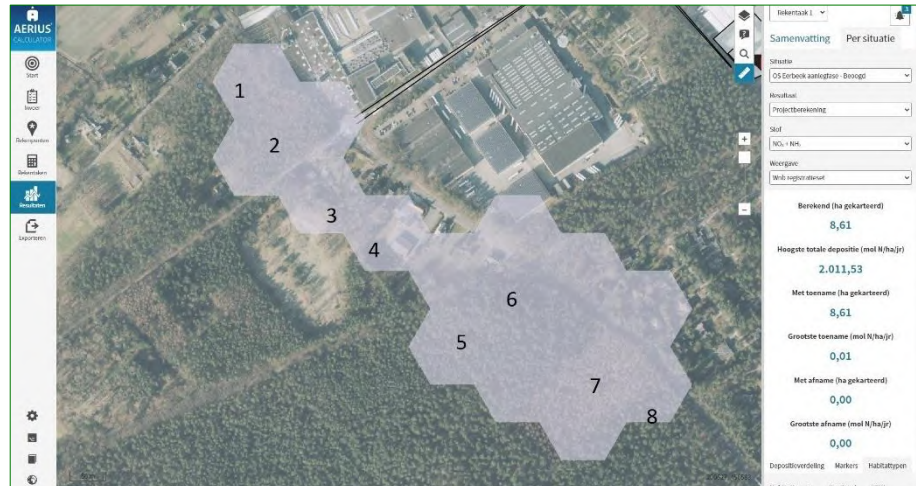
Het zuidoostelijk deel van de Veluwe, grofweg begrensd door de A50, N786 en Arnhemsestraatweg/Middachter allee, valt voor een groot deel binnen het Nationaal Park Veluwezoom. Bospercelen rondom Ellecom, ten noorden van Rozendaal (en tevens het Rozendaalse Veld) en Loenermark en andere bospercelen in de voormalige gemeente Loenen vallen hierbuiten. De noordgrens van Nationaal Park Veluwezoom volgt de Coldenhovenseweg tot vlak bij het plangebied, alwaar de oostgrens diffuser wordt, vanwege diverse percelen van andere eigenaars.

5.2 Beschrijving van de leefgebiedtypen

Om een duidelijker beeld te krijgen van het plangebied met betrekking tot de effectbeoordeling is het plangebied opgedeeld in een achttal deelgebieden, zie Figuur 3.

Figuur 3.
Deelgebieden van het oppervlakte waarop een projectbijdrage is berekend

Deelgebied 1

Langs de Karel van Gelreweg bevindt zich een wat voedselrijkere strook bos van met name Zomereik met vooral Klimop, Bonte gele dovenetel, Speenkruid en enkele stinzeplanten als Gewoon sneeuwkllokje. De strook bos langs de N786 betreft een door bramen gedomineerd bostype, het betreft een ongeveer drie meter brede strook waarin uitstoot van verkeer e.d. wordt afgevangen. De kern van dit bos bestaat uit Beuken-eikenbos (ook Amerikaanse eik), met verspreid Klimop, Hulst, en af en toe Blauwe bosbes. In het verleden zijn uit deze regio ook Dalkruid, Dubbelloof en Grote muur bekend.

Het bosperceel staat op de huidige habitatkaart als H0000, maar mogelijk is dit vanwege de geringe ouderdom van het bos op deze locatie (type eiken-beukenbos met Hulst mag alleen kwalificeren als het meer dan 100 jaar oud is. Zodra het bos een oud bos betreft (meer dan 100 jaar oud) is de hier aanwezige vegetatie wel degelijk

te plaatsen binnen het beuken-eikenbos met Hulst (42A1). Dit type bos lijkt in eerste opzicht redelijk geschikt voor Zwarte specht.

Deelgebied 2

De strook bos langs de N786 betreft een door bramen gedomineerd bostype, het betreft een ongeveer drie meter brede strook waarin uitstoot van verkeer e.d. wordt afgevangen. De kern omvat naaldbos (meestal Grove den) met lokaal een dichte ondergroei van Blauwe bosbes. Verder bevinden zich hier bossen bestaande uit voornamelijk Amerikaanse eik, Beuk, Grove den en Zomereik, met een relatief soortenarme ondergroei en ook weinig mossen. In het centrale deel komt een klein stukje beukenbos voor, Hulst is hier vrijwel niet aanwezig.

Deelgebied 3

Deze smalle strook bos, achter de huizen langs en grenzend aan de zandafgraving, betreft in het noordelijk deel een vrij gemengd bos van zowel loof- als naaldbomen. De ondergroei is relatief voedselrijk, met vrij veel Hulst, Klimop, veel strooisel en mossen.

Deelgebied 4

Het zuidelijk deel van deze bosstrook langs de zandafgraving, daar waar de MTB-route start, betreft een relatief vochtig en zeer voedselrijk bostype, met name bestaande uit Ruwe berk, met in de ondergroei veel Hondsdraf, grassen, bramen en mos. Her en der komen lagere delen voor met veel Pitrus. Langs de rand, grenzend aan de afgraving, komt een soortenarm dennenbosje voor. In de afgraving groeit veel Late guldenroede, die staat ook her en der langs de bospaden. Het lijkt er op dat de voedselrijke toplaag vanuit de afgraving hier is gedeponeerd, waardoor de bodem hier een voedselrijk karakter heeft. Het betreft dus in grote mate bossen van klasse 43, en er is hier niet meer sprake van een voedselarm bodemprofiel.

In deelgebieden 1 en 2 komt her en der Blauwe bosbes voor.

Deelgebied 5

Dit deelgebied betreft een bosvak bestaande uit Grove den, met een dichte moslaag. Verder is Blauwe bosbes veelvuldig aanwezig, soms ook Rode bosbes, langs de randen van paden groeit Struikhei. Her en der is het type goed ontwikkeld.

Deelgebied 6

Dit type omvat een donker en soortenarm sparrenbos met in de ondergroei voornamelijk bladmossen, veel strooisel en vaak ook kale bodem. Her en der groeit blauwe bosbes.

Deelgebied 7

Dit bos betreft een vak Lariksen, waarvan er verscheidene zijn omgevallen. Daardoor heeft het bos een open karakter en is er sprake van veel lichtval op de bodem.

De bosbodem is vrijwel geheel bedekt met mossen, af en toe vormen zich ook mosbulten. De meest algemene mossen zijn Groot laddermos, Gewoon haarmos, Bronsmos, Gewoon gaffeltandmos, Heideklauwtjesmos en Gewoon sterrenmos. Op omgevallen stobben en kluiten groeien pioniersoorten, ook is Vertakt bekermos aanwezig,

een specialist van de Veluwe. De aanwezigheid van mosbulten en omgevallen bomen met wortelkluiten geeft het gebied een afwisselend karakter. Blauwe bosbes komt her en der voor. Het gebied zou in principe kunnen gelden als geschikt habitat voor Zwarte specht, met name als foerageergebied (relatief veel dood hout (ook staand dood hout), mosbulten en open plekken voor insecten als mieren, kevers e.a. insectensoorten.

Deelgebied 8

Dit gebied omvat gemengd eiken-berkenbos met ook Grove den. Het heeft grote overlap met Lg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden.

5.3 Effectbeoordeling habitattypen

De projectbijdrage zorgt voor een depositie op twee leefgebiedtypen. De maximale depositie per leefgebied wordt weergegeven in Tabel 5. In de volgende paragrafen wordt per type het effect van de projectbijdrage besproken. Voor beide leefgebiedtypen wordt overal de Kritische depositiewaarde overschreden.

5.3.1 Lg14 Eiken- en beukenbossen van lemige zandgronden

Het oppervlakte van dit Leefgebiedtype is zeer gering, het betreft 0,03 ha in één hexagoon.

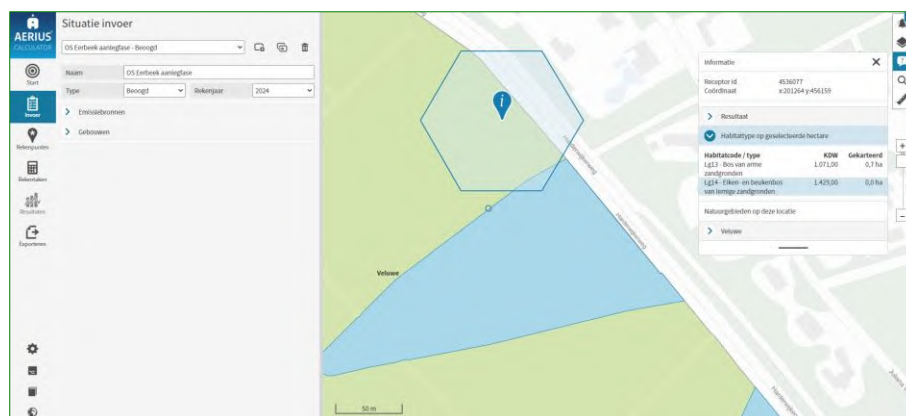
Een uitgebreidere omschrijving van het leefgebiedtype is weergegeven in §5.2. Bos van arme zandgronden is aangewezen als leefgebied voor dezelfde soorten als Lg13, en om die reden wordt hier niet apart ingegaan op dit leefgebiedtype.

Tabel 5.

Maximale projectbijdrage, achtergronddepositie en KDW, alle waarden in mol/ha/jaar op de relevante habitattypen, KDW = Kritische Depositiewaarde.

Code	Habitattype	Hoogste projectbijdrage (mol/ha/j)	Achtergronddepositie (mol/ha/j)	KDW (mol/ha/j)
Lg13	Bos van arme zandgronden	0,01	1552-2011	1071
Lg14	Eiken- en beukenbossen van lemige zandgronden	0,01	1800	1429

Leefgebied Lg14 (blauw gearceerd) dat binnen het plangebied valt (hexagoon)

5.3.2 Lg13 Bos van arme zandgronden

Kritische depositiewaarde: 1071 mol/ha/j

“Naar de effecten van stikstofdepositie op de genoemde VR-soorten is geen onderzoek uitgevoerd. Het is aannemelijk dat verruiging met grassen en struweel tot een afname in beschikbaarheid van dierlijk en plantaardig voedsel heeft geleid voor zowel Korhoen, Draaihals als Zwarte specht (effecten 3 en 6). In agrarisch gebied is aangetoond dat Draaihals in het broedseizoen vegetaties met meer dan 50% open bodem sterk preferereert, terwijl de hoogte van de vegetatie verder niet van invloed is (Weisshaupt et al. 2011). Het is aannemelijk (maar niet bewezen door middel van onderzoek of monitoring) dat de dichtheid van de mierenfauna in halfopen bossen van arme zandgronden de laatste decennia door vergrassing achteruit is gegaan (Peeters et al. 2004). Daarnaast zijn mieren als gevolg van verruiging minder goed bereikbaar geworden voor gespecialiseerde insectivoren als Draaihals (Bijlsma 2002) en in mindere mate de meer op houtmieren foeragerende Zwarte specht (Van Maanen 2002).” (Herstelstrategie Lg13 Bos van arme Zandgronden, Natura2000.nl, 2023).

Een uitgebreide omschrijving van het leefgebiedtype is weergegeven in §5.2. Bos van arme zandgronden is aangewezen als leefgebied voor Korhoen, Nachtzwaluw, Draaihals en Zwarte specht. Uit ecologisch oogpunt is de aandacht voor Korhoen niet relevant (grotendeels uitgestorven in Nederland, relictpopulatie op de Sallandse Heuvelrug); Nachtzwaluw en Draaihals prefereren het

VR-soort	Belang en functie	N-gevoeligheid van leefgebied*	Effecten van stikstofdepositie
Korhoen	Klein: foerageergebied	Mogelijk	Afname kwantiteit voedselplanten (3) + afname prooibeschikbaarheid (6)
Nachtzwaluw	Groot: voortplantings- en foerageergebied	Mogelijk	Afname nestgelegenheid (2) + Afname prooibeschikbaarheid (6)
Zwarte Specht	Groot: voortplantings- en foerageergebied	Ja (afname bosmieren en andere prooidieren)	Afname prooibeschikbaarheid (6)
Draaihals	Groot: voortplantings- en foerageergebied	Mogelijk	Koeler en vochtiger microklimaat (1) + afname prooibeschikbaarheid (6)

leefgebied aangesloten op open terrein, zoals heide en kapvlaktes. Aangezien er

in de (directe) omgeving geen dergelijk open terrein aanwezig is, dit ook niet in de beheersopgave staat, en er op afstand (3 km) een gezonde populatie Nachtzwaluw bestaat, kan deze soort voor het plangebied tevens worden uitgesloten. Draaihals is een soort die in de wijde omgeving sporadisch tot broeden komt, wat waarschijnlijk te relateren is aan een stijgende landelijke trend. Evenwel heeft ook deze soort behoefte aan open terrein met voldoende foerageermogelijkheid. De soort is hierbij minder veeleisend dan Nachtzwaluw en zou om die reden wellicht de spaarzame open gebieden in de omgeving kunnen gebruiken (zandafgraving, weide/tuin rondom Harderwijkerweg 24 en 36 en velden langs de Karel van Gelreweg). Bij de beoordeling is om die reden zeker gelet op het mogelijke effect op de soort, maar aangezien het voornaamste effect de afname van prooibeschikbaarheid dezelfde prooien betreft (Rode steekmier en bosmier), is de voornaamste aandacht uitgegaan naar Zwarte specht.

Bij de Zwarte specht is er sprake van stikstofgevoeligheid van het leefgebied vanwege de afname van bosmieren en andere prooidieren, en is het effect van stikstofdepositie de afname van prooibeschikbaarheid. In deze rapportage wordt gekeken of de bijdrage van het project een significant effect heeft op één van deze twee (of beide) factoren.

Soort	Status doel	Aantal broedparen	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage*	Kernopgaven**
A224 - Nachtzwaluw	definitief	610	=	=	B2	6.08; 6.12
A233 - Draaihals	definitief	(her)vestiging	>	>	A	6.08; 6.12
A236 - Zwarte specht	definitief	400	=	=	A1	

Tabel 6.

* Betekenis van het gebied, naar omvang populatie van de soort: populatie in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke populatie: A4: >75%; A3: 50-75%; A2: 30-50%; A1: 15-30%; B2: 6-15%;

** 6.08 Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihals A233 en tapuit A277.

6.12 Vergroting areaal gevarieerde zandverstuivingen H2330 met overgangen naar droge heiden en open bossen: Mede als leefgebied van de draaihals A233, tapuit A277, duinpieper A255 en nachtzwaluw A224.

Instandhoudingsdoelstelling

Voor het leefgebied zelf gelden geen instandhoudingsdoelstellingen. Voor de soorten waarvoor zij zijn aangewezen wel. Deze zijn weergegeven in Tabel 6.

Het betreft evenwel instandhoudingsdoelstellingen voor het gehele Natura2000 gebied Veluwe. Het houdt in dat voor de Nachtzwaluw het aantal broedparen, omvang en kwaliteit van het leefgebied gelijk moet blijven, de Veluwe-populatie 6-15% bijdraagt aan de landelijke populatie; voor de Draaihals hervestiging het doel is (met logischerwijs vergroting van omvang en kwaliteit leefgebied); voor beide soorten zijn kernopgaven gesteld van het vergroten van open gebied en overgang naar (open) bos; Voor Zwarte specht dat het aantal broedparen, omvang en kwaliteit van het leefgebied gelijk moet blijven, de Veluwe-populatie 15-30% bijdraagt aan de landelijke populatie. Broedparen bezitten elk een groot territorium van enkele honderden hectare, waardoor deze soort ook in geschikt broedgebied in lage dichtheden voorkomt.

Oppervlakte en kwaliteit

Zoals in 5.2 is weergegeven is de algemene kwaliteit van het leefgebied voor Zwarte specht goed te noemen. Het zijn specifiek bostypen, dan wel met zeer weinig ondergroei (enige bosbes), dan wel met enige ondergroei, voornamelijk Hulst, Klimop, Blauwe en soms Rode bosbes en mossen. Buiten de randen langs de wegen en een kleine strook (deelgebied 4) waar een voedselrijke opgebrachte toplaag aanwezig is, is er nauwelijks sprake van vergrassing, verruiging en/of andere tekenen van eutrofiering.

De overschrijding van de kritische depositiewaarde voor het leefgebiedtype en de zeer geringe aanwezigheid van signalen die kunnen wijzen op een overmatige stikstofdepositie kunnen verklaard worden door het afvangen van stikstof door het bladerdek. Dit wordt benadrukt door de duidelijk aanwezige verbraming in de randen van de bospercelen.

Er is geen direct effect van deze processen op de Zwarte specht, indirect zouden deze processen – indien aanwezig – effect kunnen

Tabel 7. Aantal broedpaar (tellingen) van Zwarte specht op de Veluwe
<https://stats.sovon.nl/stats/gebied/1000057>

t/m 2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Start trend	Trend sinds start	Trend sinds 2010
?	375	?	?	393	?	?	393			
2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021			
?	?	391	?	?	?	?	?	1990	0	+

hebben op de populatie mieren en de vangkans van mieren. Hierover is echter weinig bekend, en mieren vormen slechts een deel van de prooien van Zwarte specht. Daarnaast is er geen (lokale) informatie bekend over de trend van mieren.

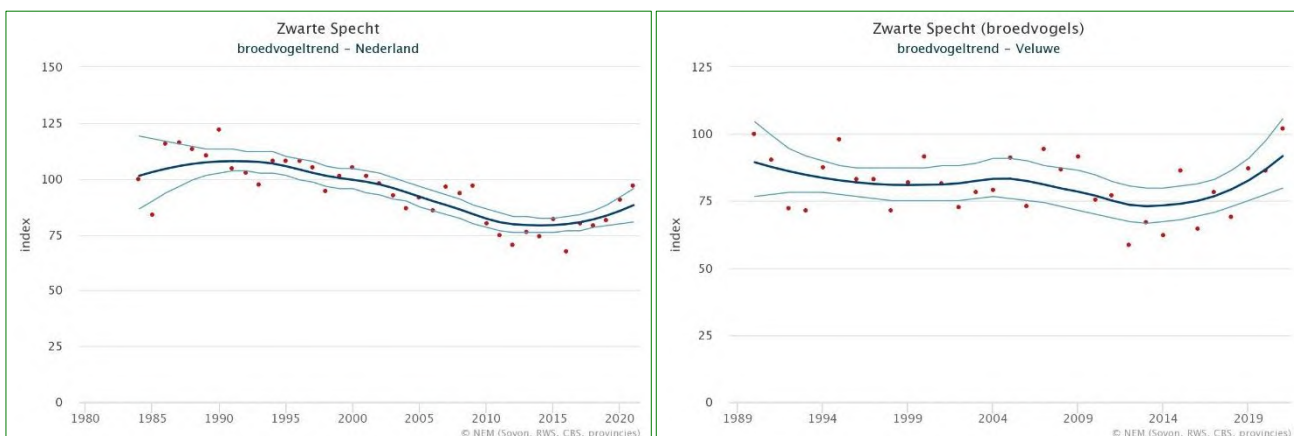
Naast mieren maken kevers en torren deel uit van het voedsel van de Zwarte specht. Met name in deelgebieden 5, 6 en 7 is meer dan genoeg dood (ook staand) hout aanwezig om te voorzien in prooibeschikbaarheid van Zwarte specht.

Het effect van stikstofdepositie (afname van prooibeschikbaarheid) kan alleen worden aangetoond (of uitgesloten) middels langjarig onderzoek, aangezien er geen lopend onderzoek naar deze prooien loopt. Bovendien zou dit onderzoek meerdere soorten mieren, kevers en torren moeten bevatten. Aangezien het project een tijdelijke depositie bijdraagt, zal de termijn van het onderzoek hoogstwaarschijnlijk langer duren dan de bijdrage zelf. Bovendien (zie 4.2.2) wordt verondersteld dat de voornaamste oorzaak van afname prooibeschikbaarheid de vergrassing en verruiging is. De kwaliteit van het leefgebiedtype in het plangebied is goed en het te verwachten effect is dermate gering en tijdelijk, dat niet wordt verwacht dat vergrassing en verruiging een effect gaat hebben op de prooibeschikbaarheid.

Ontwikkeling

Het aantal broedpaar Zwarte specht op de Veluwe bedraagt al jaren rond de 390 paar (zie Tabel 7), en ziet de laatste drie jaar een lichte stijging. Vanwege de gemiddelde territoriumgrootte van Zwarte specht (enkele honderden hectare) is het effect van voorgenomen ontwikkeling op de prooibeschikbaarheid marginaal.

Er is geen significant effect (>1%) op de ontwikkeling van de populatie Zwarte specht, aangezien zowel de landelijke populatie als die van de Veluwe momenteel een stijgende trend vertoont en boven het aantal broedpaar zit van de instandhoudingsdoelstelling.

Figuur 2. Grafieken van landelijke (links) en Veluwe (rechts) populatietrend van de Zwarte Specht (www.vogelatlas.nl).

Er is geen significant effect op de ontwikkeling van de populatie van Draaihals, aangezien er momenteel nog geen populatie is, de landelijke trend stijgend is (ondanks een landelijk te hoge stikstofdepositie) en het plangebied nauwelijks open gebied bevat wat geschikt is als foerageergebied voor de Draaihals.

Projecteffect

De projectbijdrage is maximaal 0,01 mol N/ha/j. Alle hexagonen waarin een depositie is gemeten, wordt de kritische depositiewaarde overschreden. De huidige achtergronddepositie bedraagt 1552-2011 mol/ha/j, waardoor de kritische depositiewaarde in het gehele gebied wordt overschreden. De projectbijdrage, alhoewel minimaal, op het leefgebiedtype waar de kritische depositiewaarde reeds is overschreden, heeft tezamen met andere factoren een negatief effect op de ontwikkeling van het habitat. Waarschijnlijk wordt het grootste deel van dit (mogelijke) negatieve effect afgevangen door het bladerdek aan de buitenkant van het bos. De bijdrage, alhoewel minimaal, draagt niet bij aan de instandhoudingsdoelstelling 'behouden van kwaliteit', maar er is tevens geen indicatie dat de kwaliteit verslechtert. Aangezien de vegetatie in het leefgebied (buiten een verbraamde strook langs de buitenrand) nauwelijks tot geen tekenen vertoont van eutrofiëring, kan worden aangenomen dat de tijdelijke effecten opgevangen kunnen worden door het habitatype. De instandhouding van het leefgebiedtype komt daarmee niet in gevaar.

5.4 Samenvatting Effectbeoordeling Natura 2000 Veluwe

In onderstaande tabel wordt de invloed van de stikstofbijdrage van het project samengevat voor Natura200 gebied Veluwe.

		max depositie	projecteffect*
Lg13	Bos van arme zandgronden	0,01	+ / >
Lg14	Eiken- en beukenbossen van lemige zandgronden	0,01	+ / >

*

- het project heeft een significant negatief effect op het habitatype
- + het project heeft geen (significant) negatieve bijdrage op het leefgebiedtype
- > de achtergronddepositie van het leefgebiedtype wordt overschreden
- < de achtergronddepositie van het leefgebiedtype wordt niet overschreden

De tijdelijke bijdrage van het project zorgt voor een depositie op twee leefgebiedtypen waarvan de kritische depositiewaarde in het hele gebied reeds wordt overschreden door de achtergronddepositie. De kwaliteit van beide leefgebiedtypen is matig. Het effect van de projectbijdrage is in te schatten als er (significante) afname van prooibeschikbaarheid is. De prooibeschikbaarheid hangt af van de dichtheid van mierenfauna (als gevolg van vergrassing) en bereikbaarheid als gevolg van verruiging. Van vergrassing en verruiging is buiten de randen met braam nauwelijks sprake.

Het effect van stikstofdepositie (afname van prooibeschikbaarheid) kan alleen worden aangetoond (of uitgesloten) middels langjarig onderzoek, maar zelfs wanneer er hierop een klein negatief effect is, is er geen sprake van een significant negatief effect op de populatie van Zwarte specht in Natura 2000-gebied Veluwe. De voorgenomen ontwikkeling is tijdelijk, en het effect op de kwaliteit van het leefgebiedtype is op een dermate klein oppervlak (8,6 hectare), dat het geen significant deel uit kan maken van het territorium van een broedpaar Zwarte specht.

6 Samenvatting van de conclusies

In deze Passende beoordeling zijn de effecten van de berekende stikstofdepositie vanuit het uitbreiden van een transformatorstation op Natura 2000-gebied Veluwe getoetst aan de landelijke natuurwetgeving. Hieronder staan de getrokken conclusies op een rij.

6.1 Passende beoordeling

- ♣ Door het aanleggen van het transformatorstation kunnen negatieve effecten optreden op relevante natuurwaarden in Natura 2000 gebied Veluwe als gevolg van stikstofdepositie.
- ♣ In de toets wordt aangetoond dat de verhoogde stikstofemissie tot een negatief effect kan leiden op twee leefgebiedtypen in Natura 2000-gebied Veluwe.
- ♣ Mogelijk kunnen significant negatieve effecten optreden op relevante natuurwaarden. Daarom is een passende beoordeling uitgevoerd.
- ♣ De leefgebiedtypen zijn aangewezen voor Zwarte specht, Draaihals, Nachtzwaluw en Korhoen. Voor de laatste twee is er in het plangebied geen geschikt habitat (te weinig open), voor de andere twee soorten is een analyse gemaakt van het effect op de soort.
- ♣ Het effect op de abiotische factoren is zeer marginaal. Gezien de (over de jaren) reeds dalende achtergronddepositie is de kwaliteit van de leefgebiedtypen goed genoeg om dienst te doen als leefgebied voor de doelsoort(en). Buiten de randen is er niet of nauwelijks sprake van vergrassing, verruiging of verbraming. Het aantal kenmerkende soorten is laag, maar dit is geen vereiste voor het leefgebiedtype.
- ♣ Het effect op de biotische factoren is onbekend. Insecten (waaronder mieren en kevers & torren, het voedsel voor zowel Zwarte specht als Draaihals) vertonen al langere tijd landelijk een dalende trend, maar over het voorkomen en de trend van beide soortgroepen is weinig bekend. Aangezien de trend van zowel Zwarte specht (zowel lokaal als landelijk) als Draaihals (landelijk) positief is, kan worden aangenomen dat er voldoende voedsel aanwezig is. Daar bovenop bezit de Zwarte specht een groot territorium van enkele honderden hectare, waardoor het plangebied (8,6 ha) slechts een (zeer) klein deel uitmaakt van het gehele territorium.
- ♣ De (marginale) impact van de stikstofdepositie van de voorgenomen ontwikkeling vormt geen significant (<1%) effect op de voedselbeschikbaarheid voor één territorium.
- ♣ Eventueel vervolgonderzoek naar de trend van de mierenpopulatie zal geen tot weinig invloed hebben op de uitkomst van het onderzoek, aangezien er weinig bekend is over

de lokale trend van mierenpopulaties, de landelijke (dalende) trend van bosmieren niet in lijn is met de stijgende trend van Zwarte specht en Draaihals en Zwarte specht kan overschakelen naar andere prooidieren.

7

Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

- BIJLSMA, ROB.G., 1993 *Ecologische atlas van de Nederlandse Roofvogels*. Schuyt & Co., Haarlem.
- DE WAART, K.L., 2022. *Schoonmansmolenweg 5 te Eerbeek – Stikstofberekening in het kader van de Wet Natuurbescherming*. Van der Goes en Groot, Alkmaar
- FLORON, 2011. *Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora*. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- GIES, T.J.A., H. VAN DOBBEN & A. BLEEKER, 2006. *Onderbouwing significant effect depositie op natuurgebieden. Een onderzoek naar de wijze waarop in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn getoetst kan worden of vergunningverlening niet kan leiden tot significante negatieve effecten op de natuur*. Alterra-rapport eindconcept 28 april 2006.
- JANSSEN, J.A.M. & J.H.J. SCHAMINÉE, 2003. *Europese natuur in Nederland. Habitattypen*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- JANSSEN, J.A.M. & J.H.J. SCHAMINÉE, 2004. *Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- KRIJGSVELD, K.L., R.R. SMITS & J. VAN DER WINDEN, 2008. *Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie*. Bureau Waardenburg bv, Vogelbescherming Nederland.
- KRIJGSVELD, K.L., S.M.J. VAN LIESHOUT, J. VAN DER WINDEN & S. DIRKSEN, 2004. *Verstoringsgevoeligheid van vogels. Literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie*. Bureau Waardenburg bv, Vogelbescherming Nederland.
- MAARL, VAN DER, 2013. *Bouwlawaai; hoe ermee om te gaan in de praktijk*. Puetz BV.
- MINISTER VAN LNV, 2006b. *Concept-Altterrapport 'onderbouwing significant effect ammoniakdepositie op natuurgebieden'* Brief d.d. 14 september 2006, kenmerk DN. 2006/2776.
- MOLENAAR, J.G. DE, 2003. *Lichtbelasting. Overzicht van de effecten op mens en dier*. Alterra-rapport 778, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen.
- NATURA2000, 2023. *Herstelstrategie Lg13 Bos van arme Zandgronden*, Natura2000.nl, 2023
- NATURA2000, 2023. *PAS gebiedsanalyse 057 Veluwe*. Natura2000.nl, 2023
- NEUMANN, F. & H.E. WOLDENDORP (RED.), 2003. *Praktijkboek Habitattoets. Praktische leidraad voor de toepassing van natuurbeschermingswetgeving bij projecten in Nederland en Vlaanderen*. Sdu Uitgevers, Den Haag.

- PEETERS, T.M.J., C. VAN ACHTERBERG, 2004. *De wespen en mieren van Nederland*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden.
- PROVINCIE GELDERLAND, 2017. *Beheerplan Natura2000 Veluwe (057)*.
- ROOMEN, M.W.J. VAN, A. BOELE, M.J.T. VAN DER WEIDE, E.A.J. VAN WINDEN & D. ZOETEBIER 2000. *Belangrijke vogelgebieden in Nederland, 1993-97. Actueel overzicht van Europese vogelwaarden in aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones en andere belangrijke gebieden*. SOVON-informatierapport 2000/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND 2018. *Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering*. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND 2022. *A236 Zwarte Specht broedvogel (Bouwsteen ten behoeve van het Strategisch Plan Natura 2000)*. <https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/21209>.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND 2023. Soortpagina Zwarte Specht. <https://stats.sovon.nl/stats/soort/8630>
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND 2023. Vogelatlas Soortpagina Zwarte Specht. <https://www.vogelatlas.nl/atlas/soorten/soort/8630>
- STEUNPUNT NATURA 2000. *Leidraad bepaling significantie, nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet*. versie 27 mei 2010.
- TEAM NATUUR EN LANDBOUW VAN STICHTING NATUUR EN MILIEU, 2004. *Te veel van het goede. Stikstofneerslag op Habitatrichtlijngebieden*. Netwerk van 12 provinciale Milieufederaties en de Stichting Natuur en Milieu.
- WINK, P., 2004. *Jurisprudentie habitatrichtlijn. Artikel 6, tweede lid, Habitatrichtlijn*. Meurs Juristen Nieuwsbrief 2(1): 3-4.

8 Bijlagen

Bijlage 1 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1.1 Wet Natuurbescherming (Wnb)

De Wet Natuurbescherming (Wnb) is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet zijn samengevoegd.

In de Wnb is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn.

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de ontheffingsverlening en handhaving.

Bijlage 1.1.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling van de Wnb is de zorgplicht die stelt dat “een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

Bijlage 1.2 Soortbescherming

Bijlage 1.2.1 Categorieën

Onder de Wnb wordt een aantal soorten planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die respectievelijk zijn beschermd onder de Europese Habitatrichtlijn en soorten genoemd in de Europese Vogelrichtlijn.

Naast deze Europees beschermde soorten heeft de wetgever nog een extra categorie soorten toegevoegd, de ‘andere soorten’.

Per provincie is conform artikel 3.11 nog een vierde categorie opgesteld, die van de ‘vrijgestelde soorten’. Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht bij het overtreden van de verbodsbepalingen (zie Bijlage 1.2.2) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie variëren en is te vinden in Tabel 8.

Daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis in of op gebouwen of daarbij behorende erven in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden in artikel 3.10.

Tabel 8.
Vrijgestelde soorten per provincie.
Rood=niet vrijgesteld.

	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZH	ZL
Zoogdieren												
Aardmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing	+		+		+	+				+	+	
Dwergmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						+ ¹						
Egel	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Hermelijn	+		+		+	+				+	+	
Huisspitsmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ondergrondse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter						+ ²						
Tweekleurige bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Veldmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel	+		+		+	+				+	+	
Wild zwijn							+					
Woelrat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Amfibieën en reptielen												
Bruine Kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						+ ³						
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						+ ⁴						
Meerkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*: algemene vrijstelling wanneer soorten zich in/op gebouwen en bijhorende erven bevinden

+1:geldt in de periode maart-april en juli t/m november

+2:geldt in de periode 15 augustus t/m februari

+3:geldt in de periode juli t/m september

+4:geldt in de periode 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage 1.2.2 Verbodsbepalingen

De Wnb bepaalt conform artikel 3.1, 3.5 & 3.10 dat de volgende zaken verboden zijn:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen¹.
2. Het is verboden dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
5. Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Bijlage 1.2.3 Ontheffingsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals het slopen, renoveren of bouwen van woningen, het dempen van wateren of het aanleggen bedrijventerreinen, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing voor de Wnb verkregen worden.

Als er beschermde soorten (zie Bijlage 1.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én verbodsbepalingen (zie Bijlage 1.2.2) worden overtreden, dan is ontheffing vereist of moet, indien mogelijk, conform art. 3.31 gewerkt worden met een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode.

De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de

¹Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.

betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 1.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een ontheffing belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen ontheffing. Als schade niet te voorkomen is, dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

Ontheffing is nodig:

- ♣ in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
- ♣ in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- ♣ ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Ontheffing is nodig:

- ♣ ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Andere soorten

Ontheffing is nodig:

- ♣ ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ in het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.
- ♣ ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.

Bijlage 1.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen ontheffing verleend. Als men versturende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen ontheffing noodzakelijk.

Er is een uitzondering, vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën 'jaarrond beschermde broedvogels', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

Kader: Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in
Buizerd	4	principe jaarrond zijn beschermd met
Gierzwaluw	2	beschermingscategorie:
Grote gele kwikstaart	3	1 = soorten die ook buiten het
Havik	4	broedseizoen het nest gebruiken als vaste
Huismus	2	rust- of verblijfplaats,
Kerkuil	3	2 = koloniebroeders die elk broedseizoen
Oehoe	3	op dezelfde plaats broeden en die daarin
Ooievaar	3	zeer honkvast zijn of afhankelijk van
Ransuil	4	bebouwing of biotoop,
Roek	2	3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats
Slechtvalk	3	broeden en die daarin zeer honkvast zijn of
Sperwer	4	afhankelijk van bebouwing,
Steenuil	1	4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in
Wespendief	4	staat zijn een nest te maken.
Zwarte wouw	4	

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). **Let wel!** Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf wordt zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan, betrokken!

Voor jaarrond beschermde soorten kan, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél ontheffing worden aangevraagd. Een 'omgevingscheck' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een ontheffingsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie. Als geen schade optreedt en de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, zal de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5) Deze soorten keren (zoals ook jaarrond beschermde soorten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'.

Bijlage 1.2.6 Gedragscodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode hoeft bij werkzaamheden in het kader van

natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (artikel 3.1), Habitatrictlijnsoorten (artikel 3.5) en andere soorten (artikel 3.10) geen ontheffing te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode (artikel 3.31). De bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. Te beïnvloeden soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld en er moet een belang zijn voor het project vergelijkbaar met genoemde belangen uit de VRL, HRL of de 'andere soorten'.

Bijlage 1.3 Gebiedsbescherming

De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden. In de Wnb (art. 1.12) wordt ook verordend dat (provinciaal) gebieden aangewezen worden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Tevens wordt aangegeven dat provincies mogelijkheden hebben ook andere belangrijke gebieden aan te wijzen vanwege hun landschapelijke- of natuurwaarden.

Bijlage 1.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-landen hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=0>

Habitattoets

Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze toetsing (ook wel 'Habitattoets' genoemd) blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend. Als uit de 'Habitattoets' blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, beoordeelt het bevoegd gezag of deze negatieve gevolgen in het licht

van de instandhoudings-doelstellingen aanvaardbaar zijn (zie verder Bijlage 1.6 en 1.7).

Externe werking

Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000- gebieden is de 'externe werking'. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Aangetoond moet worden dat geen negatieve gevolgen mogelijk kunnen zijn op Natura 2000-gebieden.

Bijlage 1.4 Overige gebiedsbescherming

Bijlage 1.4.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Ingrepen in gebieden die horen bij het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische hoofdstructuur, EHS) worden in principe niet toegestaan, tenzij bijvoorbeeld uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het netwerk of de ingreep een groot maatschappelijk belang dient. Getoetst wordt of een ingreep van invloed is op 'wezenlijke kenmerken en waarden', het NNN kent geen toetsing op 'externe werking'. Als een ingreep wordt toegestaan, moeten eventuele nadelige gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Uitgangspunt bij het toestaan van ingrepen is dat netto sprake moet zijn van een versterking van het netwerk.

Bijlage 1.4.2 Overige natuurwetgeving

Naast de behandelde wetgeving zijn soms andere gebied beschermende bepalingen van kracht. Dit kunnen regionale of provinciale plannen of visies zijn die gebieden of soorten (extra) beschermen. Een voorbeeld hiervan zijn de 'weidevogelleefgebieden' van de Provincie Noord-Holland. Per plangebied zal op maat moeten worden nagegaan of dergelijke bepalingen aan de orde zijn.

Bijlage 1.5 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig en dient het stroomschema uit Figuur 4 te worden gevolgd.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt gezien dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Figuur 4.
Stappenplan
procedure
ecologisch
onderzoek en
ontheffing

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aangetroffen worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 1.5.1 Ontheffingsaanvraag Wnb

Als stap 4a uit het stroomschema negatief is omdat een project of plan locatie gebonden is en er geen alternatieven zijn, is een ontheffingsaanvraag waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Een projectplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.

- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied (ongeveer 3-5 jaar geldig).

De aanvraag kan voorafgaand aan het aanvragen van een omgevingsvergunning plaatsvinden. De aanvraag wordt gedaan bij de provincie waarin het plangebied is gelegen.

Het is ook mogelijk 'aan te haken' bij het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de 'Wet algemene bepalingen omgevingsrecht' (WABO).

Men dient op het digitale aanvraagformulier van het omgevingsloket (OLO) dan aan te geven dat 'Handelingen worden verricht met gevolgen voor beschermde dieren en planten'. Ook hierbij dient een projectplan en inventarisatie bijgevoegd te worden.

De gemeente waarbij de aanvraag is ingediend stuurt de informatie omtrent beschermde flora en fauna naar de provincie die een 'Verklaring van geen bedenkingen' (VVGB) afgeeft als onderdeel van de omgevingsvergunning.

De provincie handhaaft bepalingen uit eventuele ontheffingen en vergunningen en de eventuele werking van de Wnb bij projecten waar geen ontheffing is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door de provincie. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes of het stilleggen van werkzaamheden.

Bijlage 1.6 Europese wetgeving

Bijlage 1.6.1 Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (HRI) wordt algemeen beschouwd als de richtlijn waarin de bepalingen van de Conventie van Bern (1979, in werking 1982) in het Europees Gemeenschapsrecht zijn omgezet. Hij heeft zowel een gebiedsbeschermend doel als een doel met betrekking tot soortbescherming.

Gebiedsbescherming

De Habitatrichtlijn is gericht op de realisatie van een coherent Europees ecologisch gebiedennetwerk, het zogenaamde Natura 2000-netwerk.

Hiervoor dienen de EU-landen in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aan te wijzen, soms in combinatie met Vogelrichtlijngebieden (zie Bijlage 1.6.2). Als speciale beschermingszones worden alleen gebieden aangewezen met natuurlijke vegetaties (habitats) genoemd in Bijlage I van de Habitatrichtlijn en/of de leefgebieden van diersoorten die zijn genoemd in Bijlage II (zie kader).

De aanwijzing van gebieden als speciale beschermingszone heeft een aantal gevolgen. Zo dienen de EU-landen maatregelen te treffen zodat de natuurlijke vegetaties (habitats) en/of de leefgebieden van de te beschermen soorten zich verder kunnen ontwikkelen. Binnen de aangewezen gebieden kunnen plannen of projecten die 'significante gevolgen' op deze ontwikkeling hebben alleen worden toegestaan indien ze een dwingende reden van groot openbaar belang vertegenwoordigen en indien is aangetoond dat voor het plan of project in kwestie geen alternatief is. Bovendien moeten als vergoeding voor de natuurwaarden die worden aangetast, compenserende maatregelen worden getroffen om de samenhang van het Natura 2000-netwerk te waarborgen.

Soortbescherming

De Habitatrichtlijn beschermt soorten die voorkomen in Bijlage IV. In deze Bijlage zijn soorten opgenomen waarvoor geen verplichting geldt om hun leefgebied als speciale beschermingszone aan te wijzen maar die wel op een andere wijze bescherming behoeven. Zo dienen de EU-landen voor deze soorten onder meer een verbod in te stellen op de beschadiging of de vernieling van hun voortplantings-, groei- en rustplaatsen en moet een verbod gelden op het vangen, vernielen en doden van deze planten en dieren.

Kader
Bijlagen van de
Habitatrichtlijn.

Bijlage	Omschrijving
Bijlage I	In deze bijlage staat een lijst met beschermde vegetaties (habitats) waarvoor Habitatrichtlijngebieden worden aangewezen. In Nederland gaat het om 52 habitattypen, waarvan 11 prioritaire typen met een zwaarder beschermingsregime.
Bijlage II	In deze bijlage staat een lijst met 50 diersoorten en 5 plantensoorten waarvoor beschermde gebieden moeten worden aangewezen. In Nederland betreft het 36 soorten.
Bijlage III	Deze bijlage geeft diverse wetenschappelijke selectiecriteria voor de onderlinge beoordeling van mogelijke beschermingszones. Deze criteria hebben vooral te maken met de mate van representativiteit, de oppervlakte, de mate van instandhouding en de herstelmogelijkheden van de habitattypen.
Bijlage IV	In deze bijlage staat een lijst met 87 diersoorten en 4 plantensoorten waarvoor de lidstaten beschermingsmaatregelen moet nemen.
Bijlage V	In deze bijlage staat een lijst met 43 plantensoorten en 19 diersoorten waarvoor exploitatie en onttrekken aan de natuur -indien nodig- moet worden gereguleerd.

Bijlage 1.6.2 Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (VRL) verplicht de lidstaten van de Europese Unie de instandhouding te garanderen van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Europese verdrag van toepassing is.

Artikel 4 van de Vogelrichtlijn bevat, net als de Habitatrichtlijn, de verplichting tot het aanwijzen van zogenaamde speciale beschermingszones. Deze 'Vogelrichtlijngebieden' beschermen in Nederland 95 vogelsoorten (van Bijlage I van de richtlijn).

Vogelrichtlijngebieden zijn vervolgens, vaak samen met Habitatrichtlijngebieden, ingevoegd in het Natura 2000-netwerk.

Bijlage 1.7 Landelijk: Wet Natuurbescherming

Bijlage 1.7.1 Algemeen

In deze wet is de bescherming van gebieden en soorten geregeld en zijn ook de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn uitgewerkt. De wet kent verschillende typen gebieden, waarbij alleen het eerste door de Minister van EZ wordt aangewezen en de overige door gedeputeerde staten (art. 1.12, 2.1, 2.11):

- ♣ Natura 2000-gebieden: opnieuw begrensde samenstelling van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, 162 gebieden in Nederland.
- ♣ Bijzondere nationale natuurgebieden, (1) opgenomen in natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen ecologische hoofdstructuur), (2) voorgedragen Natura 2000-gebieden die nog niet op de communautaire lijst geplaatst zijn, (3) compensatiegebieden buiten de Natura 2000-begrenzing en (4) gebieden die nodig zijn

voor de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden voor vogels (VRL bijlage I plus 'trekvogels') of het behoud of herstel van een gunstige staat van instandhouding van habitats en soorten van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV, V).

- ♣ Bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen: buiten NNN, ander beschermingsregime; o.a. voor het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van soorten van de Rode Lijsten (art. 1.12, lid 1, onderdeel c).

De Minister stelt een nationale natuurvisie vast (art. 1.5), waarin o.a. aandacht wordt besteed aan (lid 3, onderdeel a) het behoud en zonodig herstel van een gunstige staat van instandhouding van de van nature in Nederland in het wild voorkomende soorten dieren en planten en de in Nederland voorkomende typen natuurlijke habitats en habitats van soorten; daarnaast ook aan (lid 4) Rode lijsten en aan (lid 5) instandhoudingsdoelstellingen voor de in Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden te beschermen habitats en soorten.

Het aanwijzingsbesluit voor Natura 2000-gebieden (art. 2.1) omvat de instandhoudingsdoelstellingen en de begrenzing van het gebied (in de vorm van een kaart met een toelichting).

Gedeputeerde staten zorgen ervoor dat, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor de onderscheiden gebieden, instandhoudingsmaatregelen getroffen worden die beantwoorden aan de ecologische vereisten van leefgebieden van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en de ecologische vereisten van de typen natuurlijke habitats en de soorten (HRI bijlage II) die in die gebieden voorkomen. Ook treffen zij passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van de habitatrichtlijn een significant effect zouden kunnen hebben (art. 2.2).

Hiertoe stellen zij een beheerplan vast (art. 2.3) en kunnen zij verplichtingen opleggen aan degenen die een handeling verrichten en bij verordening regels opstellen voor categorieën van handelingen of de toegang beperken of zelf handelingen (laten) verrichten (artt. 2.4-2.6). Projecten en handelingen die zijn beschreven in het beheerplan (zoals het bestaande gebruik) en in genoemde provinciale verordening zijn niet vergunningplichtig; voor deze activiteiten is de in de volgende paragraaf beschreven beoordeling al uitgevoerd (art. 2.9, lid 1-4).

Bijlage 1.7.2 Beoordeling van plannen, projecten en andere handelingen

“Een bestuursorgaan stelt een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat

afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vast indien is voldaan aan” bepaalde voorwaarden (art. 2.7, lid 1).

“Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied” (art. 2.7, lid 2).

Voor bovengenoemde plannen en projecten (ook buiten een Natura 2000-gebied) met significante gevolgen of significant versturende effecten maken het bestuursorgaan resp. de aanvrager van de vergunning een **passende beoordeling** van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied (art. 2.8, lid 1).

Het bestuursorgaan stelt het plan uitsluitend vast, en gedeputeerde staten verlenen voor het project uitsluitend een vergunning, indien uit de passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan, onderscheidenlijk het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten (art. 2.8, lid 3).

Als die zekerheid niet kan worden verkregen, moet voldaan zijn aan elk van de volgende voorwaarden (art. 2.8, lid 4):

- a. er zijn geen alternatieve oplossingen;
- b. het plan of project is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en
- c. de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

De voorwaarden zijn nog strenger wanneer er significante gevolgen kunnen zijn voor een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort. In plaats van punt b hierboven geldt dan dat het nodig is vanwege (art. 2.8, lid 5):

- d. argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten, of
- e. andere dwingende redenen van openbaar belang, na advies van de Europese Commissie.

Significantie

Gevolgen zijn ‘significant’ wanneer de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied op lange termijn niet gerealiseerd kunnen worden.

Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort dan wel de kwaliteit van een

habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, kan sprake zijn van significante gevolgen.

Bijlage 1.7.3 Instandhoudingsdoelstellingen

De instandhoudingsdoelstellingen zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming (artikel 2.1 lid 4) beschrijven de doelen voor de instandhouding van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties in het wild levende plant- en diersoorten, zoals vereist door de Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn. Deze natuurwaarden moeten in een gunstige staat van instandhouding gebracht of gehouden worden.

De 'staat van instandhouding' van een natuurlijke habitat wordt als 'gunstig' beschouwd wanneer:

- ♣ het natuurlijke verspreidingsgebied van de habitat en de oppervlakte van die habitat binnen dat gebied stabiel zijn of toenemen, en
- ♣ de voor behoud op lange termijn nodige specifieke structuur en functies bestaan en in de afzienbare toekomst vermoedelijk zullen blijven bestaan, en
- ♣ de staat van instandhouding van de voor die habitat typische soorten gunstig is.

De 'staat van instandhouding' voor een soort wordt als 'gunstig' beschouwd wanneer:

- ♣ uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en
- ♣ het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
- ♣ er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Beschermde natuurmonumenten

Bij Beschermd Natuurmonumenten gaat het om de wezenlijke kenmerken (natuurschoon, natuurwetenschappelijke betekenis, dieren en planten) die in het aanwijzingsbesluit zijn vermeld en of handelingen schadelijk kunnen zijn en deze wezenlijke kenmerken aantasten.

Bijlage 1.7.4 Externe werking

Zowel projecten en andere handelingen in- als buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn. De wet kent namelijk de externe werking. Dit houdt in dat als een activiteit, die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor dat gebied, deze beoordeeld moet worden.

Bijlage 1.7.5 Bestaand gebruik

Onder bestaand gebruik dient te worden verstaan: “gebruik dat op 31 maart 2010 bekend is, of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn bij het bevoegd gezag”. Voor bestaand gebruik is in principe geen vergunning benodigd. Bestaand gebruik is echter niet vergunningsvrij als sprake is van een project met mogelijk significante effecten voor een Natura 2000-gebied.

Bijlage 1.7.6 Crisis- en herstelwet

Op 31 maart 2010 is de Crisis- en herstelwet in werking getreden. Op 5 juli 2013 is deze voor het laatst gewijzigd en op enkele kleine punten aangepast. Eén van de maatregelen uit de Crisis- en herstelwet zijn wijzigingen van de voormalige Natuurbeschermingswet 1998. Deze wijzigingen hebben als doel om de wet in de praktijk beter hanteerbaar te maken zonder afbreuk te doen aan de beoogde doelen van de wet. Zo wordt in de wet onder andere ‘bestaand gebruik’ geregeld. Verder is een nieuwe regeling ingevoegd over hoe om te gaan met stikstofdepositie, de ‘PAS’ (zie hierna, Bijlage 1.7.7) en wordt voorzien in een verlicht beschermingsregime voor beschermde natuurmonumenten en voor de oude doelen van Natura 2000. Naast deze veranderingen regelt de wet nog een aantal zaken omtrent de procedurele werking van de voormalige NB-wet.

Bijlage 1.7.7 Stikstof

Al jaren is er in veel Natura 2000-gebieden een overschot aan stikstofdepositie, veroorzaakt door landbouw, verkeer en overige menselijke activiteit. Dit is schadelijk voor de natuur en het belemmert vergunningverlening voor economische activiteiten.

Vanwege een uitspraak van de Raad van State d.d. 29 mei 2019 kan niet meer gebruik gemaakt worden van automatische vergunningverlening op grond van de voorheen geldende drempelwaardes voor stikstofdepositie. Aangetoond moet worden dat er geen significant negatieve gevolgen kunnen zijn op Natura 2000-gebieden.

Om de depositie van het project te berekenen moet de meest recente versie van de rekentool ‘Aerius’ (AERIUS 2020) worden gebruikt. Als de projectbijdrage op de meest nabijgelegen ‘stikstofgevoelige habitattypen’ hoger is dan een berekende 0,005 mol/ha/jaar zijn mogelijk gevolgen te verwachten.

Bijlage 1.7.8 Spoedwet aanpak stikstof

Sinds 1 januari 2020 is de Spoedwet aanpak stikstof van kracht.

Belangrijke verandering in de wet is dat geen vergunningplicht meer geldt voor "andere handelingen". Ook is artikel 2.7 van de Wnb in die

zin aangepast dat indien uit een voortoets kan worden afgeleid dat als gevolg van een project significant negatieve effecten op een Natura 2000-gebied zijn uit te sluiten geen vergunningplicht geldt.

Daarnaast maakt de Spoedwet aanpak stikstof het mogelijk om drempelwaarden in te voeren, om bij ministeriële regeling een stikstofregistratiesysteem in te voeren en biedt de Spoedwet de mogelijkheid om nadere regels te stellen aan veevoer om zodoende via deze route de stikstofdepositie als gevolg van veevoer te verminderen.

Bijlage 1.7.9 Wet en Besluit stikstofreductie en natuurverbetering

Sinds 1 juli 2021 is de ‘Wet stikstofreductie en natuurverbetering’ en het ‘Besluit stikstofreductie en natuurverbetering’ van kracht.

Deze wet regelt onder meer drie resultaatsverplichtingen voor stikstofreductie. In 2025 moet minimaal 40% van het areaal van de stikstofgevoelige natuur in beschermde Natura 2000-gebieden een gezond stikstofniveau hebben, in 2030 minimaal de helft en in 2035 minimaal 74%. De wet geeft de opdracht voor een programma van maatregelen om die reductie te bereiken en de natuur te herstellen.

Het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering werkt de stikstofwet verder uit, waaronder de bouwvrijstelling. De vrijstelling geldt voor bouw-, aanleg- en sloopactiviteiten. De vrijstelling geldt niet voor de gebruiksfase van wat wordt gebouwd of aangelegd. Dat betekent bijvoorbeeld dat nog steeds een natuurvergunning nodig kan zijn voor stikstofdepositie die wordt veroorzaakt door verkeer op een aan te leggen weg.

Bijlage 1.7.10 Vergunningverlening

Wanneer plannen bestaan om een project in- of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegd gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Voor het uitvoeren van projecten in of nabij beschermde gebieden is vaak een vergunning op grond van de Wet Natuurbescherming nodig. De hoofdvraag is of er een kans op significant negatieve gevolgen bestaat. Dat is het geval als op grond van objectieve gegevens niet valt uit te sluiten dat het project significante gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het gebied. Op deze vraag zijn twee antwoorden mogelijk:

- ♣ Wanneer uit een voortoets kan worden afgeleid dat als gevolg van een project geen significant negatieve effecten op een Natura 2000-gebied optreden betekent dit dat geen vergunning op grond van de Wet Natuurbescherming nodig is.
- ♣ Er is kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening (artikel 2.7 lid 2) aan de orde is. Omdat er

kans op een significant negatief effect bestaat, is een passende beoordeling vereist (artikel 2.8 lid 1). Uit dit onderzoek, waarbij ook cumulatieve effecten moeten zijn meegenomen, kan blijken (1) dat er geen kans is op een negatief effect. In dat geval wordt de vergunning verleend. Ook kan blijken dat (2) er kans is op een aanvaardbaar negatief effect. In dat geval wordt de vergunning verleend onder voorschriften/beperkingen. Wanneer de gevolgen (3) inderdaad significant blijken te kunnen zijn moet aangetoond worden dat er geen alternatieven zijn, dat er een dwingende reden van groot openbaar belang is en dat voorzien is in compensatie.

De aanvrager moet in de vergunningaanvraag zijn belang bij het verlenen van de vergunning motiveren. Binnen dertien weken na datum van ontvangst wordt beslist of de vergunning verleend wordt, of dat de termijn eenmalig met dertien weken wordt verlengd.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

www.vandergoesengroot.nl